

ŽELIŠ KLJUČ ZA STANOVANJE?

Verjetno ste vsi brali razpis Univerzitetnega odbora ZŠJ, naslovljen na vse stanovavce študentskih domov, ki se je pred dobrimi tremi tedni razširil po vseh oglasnih deskah fakultet, drugih visokih šol in študentskih domov. Kmalu za tem so tudi uprave študentskih domov zahtevale do 20. maja potrdila o dohodkih stanovavcev, oz. o dohodkih njihovih staršev.

Rad bi spregovoril nekaj besed o tem soodločanju v letnikih, obvestil najširši krog študentov in prikazal akcijo kot koristno — še več, kot potrebno. Pri tem bi že v začetku poudaril, da ne gre zopet za neko novo »zreformirano« obliko, za bolestinno beganje za novimi oblikami, kot nekateri mislijo, ampak za primernejšo obliko sprejemanja v študentske domove.

Na posvetovanjih s predstavniki gospodarskih organizacij, ki štipendirajo, vedno poudarjamo, da le-te pri podeljevanju štipendij ne upoštevajo dovolj socialnega stanja prosilca štipendije, da predvsem zaradi tega štipendiranje ni urejeno in da se štipendije celo dajejo preko zvez. Če mi vse to očitamo predstavnikom iz operativne, pa je naša prva dolžnost, da pogledamo, kako so te stvari urejene v študentskih domovih, kjer imamo vse možnosti, da ta vprašanja primerno uredimo. Mislim, da se boste strinjali, če zapišem, da te stvari niso najboljše urejene. Niso redki primeri, ko bi nekateri stanovavci brez škode lahko prepustili svojo posteljo bolj potrebnim kolegom, ki zaradi visokih stanarin pri privatnikih nimajo urejene niti prehrane. Znano je, da sprejema komisija ob sprejemu vsakega novince pretrse tudi kar se materialnih dohodkov tiče, vendar prav tako vemo vsi, da se v treh letih marsikomu bistveno spremenijo materialni pogoji; nekaterim na bolje, drugim pa na slabše. Poleg tega so pri-

meri, ko je osrednja komisija napačno odločila in je sprejela študenta, ki ni bil upravičen. Ta pojav je do neke mere opravičljiv, če pomislimo, da je moral osrednja komisija pregledati ogromno število prošelj (okoli 4000).

Vsakemu, ki se dalj časa ukvarja s temi vprašanji, postane jasno, da se mora sprejemanje starejših stanovavcev, kakor tudi novincev, prilagoditi sedanjim pogojem, če hočemo ustvariti drugačno stanje. Rešitev je v letniku. Letnik v celoti je edino mesto, kjer se lahko najbolj pravilno odloči, kdo je upravičen stanovati v enem od študentskih domov. (Ko govorim o upravičenosti, mislim s tem, da je stanovanje v študentskem domu še vedno ugodnost, kljub prehodu na ekonomske cene.) Razumljivo je, da tudi tukaj ne bo šlo brez težav, kot so: veliko število slušateljev v nekaterih letnikih, drugod začetna nezainteresiranost študentov, vendar so to več ali manj prehodne težave.

Prehodu sprejemanja v študentske domove v letnike ni nova stvar. V Zagrebu imajo tak način že dalj časa upeljan. Najenostavnejše bi bilo kopiranje, vendar si želimo boljšo obliko, predvsem bolj urejeno. Tudi sprejemanje v letnikih ni samo po sebi način, ki zahteva urejenost. Tudi tu so potrebne temeljite priprave in zavarovanje pred neuredenimi okoliščinami. Vsekakor smatramo, da je veliko bolj primerno pri tako važni stvari, kot je sprejemanje v študentske domove, postopno prehajanje z vzporednim reševanjem problemov, ki se pojavljajo. Zato smo se po posvetovanjih odločili za to pot.

V obvestilu »Vsem stanovavcem študentskih domov« je rečeno, da je letošnja akcija soodločanja v letnikih prvi korak k popolnemu odločanju. Akcija se je pričela, od rezultatov te akcije bo pozneje tudi odvisno, kako bomo šli naprej. Prvi problemi se zaradi specifičnosti študija na oddelkih že pojavljajo. Ni jih malo, vendar bodo vsi s primerno prizadevnostjo odgovornih študentov odstranjeni. Večji problemi pa so ravno nekateri »odgovorni« tovariši, ki cele stvari niso vzeli dovolj resno in s svojo neprizadevnostjo resno ogrožajo izid te akcije.

V čem je torej bistvo letošnjega soodločanja? V vsakem letniku bomo vse, ki stanujejo v študentskih domovih, razporedili v rang-lestvico, tako da bo na prvem mestu, po mnenju letnika, najbolj upravičen študent. Da bo lahko letnik razporedil stanovavce v lestvico, bo moral upoštevati naslednje tri kriterije: socialno stanje stanovavca, delo (ne članstvo!) v družbeno političnih organizacijah in odnos do študija. Vse tri kriterije moramo pojmovati kot celoto. Verjetno bo največ težav okoli materialnih dohodkov, vendar bo letnik vsekakor lažje prečel vsakega posameznika kot osrednja komisija. Za uspešno delo bo socialno ekonomski referent letnika zbral od vseh stanovavcev potrebne podatke in jih vpisal na posebne formulare, ki so jih dobili vsi letniki. Tudi o dohodkih staršev bo vsak stanovavec le ustrezno poročal v letniku, vendar bo moral prinesiti uradno potrdilo na upravo doma, kjer stanuje, tako, da bodo imeli predstavniki letnikov in osrednja komisija možnost preverjanja resničnosti izjav stanovavcev. V primerih zlorabljanja zaupanja bo dolžnost letnika, da najostreje reagira in skupno z osrednjo komisijo primerno ukrepa.

Nekateri študenti v pogovoru očitaajo, da je zbiranje uradnih dokumentov o dohodkih staršev zanje samo »rebrna obremenitev«. Mislim, da je to le pr-

Letos je pomlad res skoraj izbruhnila. Fotografija je prav v tem stilu. Polna kipeče mladosti. (Foto Joco Znidaršič)

va reakcija na podobne obveznosti. Drži pa, da to ni in ne more biti prevelika obremenitev za študenta, če mora prinesiti enkrat na leto uradne dokumente, še posebno ne, ker so ti dokumenti potrebni. V letošnjem letu bodo še potrebna tudi potrdila o izpitih, ki pa bodo pozneje, ko bomo prebrskali prehod, ne potrebna. Vsa priporočila letnika, skupno z rang lestvico, bo osrednja komisija dosledno upoštevala in na podlagi tega dokončno odločala. Novince in absolvente bo kot dosedaj obravnavala samo osrednja komisija, starejše študente, ki še ne stanujejo v študentskem domu in bi to želeli, naj letnik uvršča v lestvico. Odločilna pa bodo priporočila letnika, po katerih se bo ravnala osrednja komisija. Letnik lahko predlaga zamenjavo.

To bi bil na kratko opis soodločanja letnika pri sprejemanju v študentske domove, v kolikor se da tako obširna problematika zadovoljivo obdelati v takem obsegu. Sedaj se vprašamo, kako pa bo sprejemanje izgledalo prihodnje leto? Če bo letošnje soodločanje v letniku pokazalo, da smo sposobni izpeljati tako široko akcijo, bomo naredili prihodnje leto korak naprej. Preko posebnega ključa, ki bo vseboval važnejše socialne elemente (število slušateljev izven Ljubljane, socialna struktura, procent štipendistov itd.) bo osrednja komisija razdelila mesta v študentskih domovih med posamezne oddelke, ti pa jih bodo še naprej razdelili med letnike. Če vzamemo primer, da bo neki letnik dobil 8 mest; bodo avtomatično pripadala prvim osmim v lestvici. V primeru, da eden od teh osmih ne bo zmozel študijskih poštojev, ga bo zamenjal 9. v lestvici.

Socialno ekonomska komisija pri Univerzitetnem odboru je dala ta predlog v razpravo letnikom, vendar moramo na žalost ugotoviti, da se je o tem

vprašanju vse premalo razpravljalo. — Prav bi bilo, da bi se vsaj sedaj, ob sami akciji več razpravljalo in da bi se izoblikovala stališča, ki bi predstavljala smernice za nadaljnje delo na tem področju.

Akcija je v teku. Mi pa jo moramo izpeljati do konca in dokazati, da smo sposobni tudi za reševanje važnejših vprašanj. S tem pa bomo tudi pokazali, kje je mesto za odločanje o naših zadevah.

T. Zimšek

BERITE!

KAKO BOMO
ZAVZELI ANKARAN

2. stran

O HUMANISTIČNIH
KONCEPCIJAH V
SODOBNI SLOVENSKI
KNJIŽEVNOSTI

4. stran

Izid nagradnega natečaja

ŠTUDENT – SVETOVNI POPOTNIK

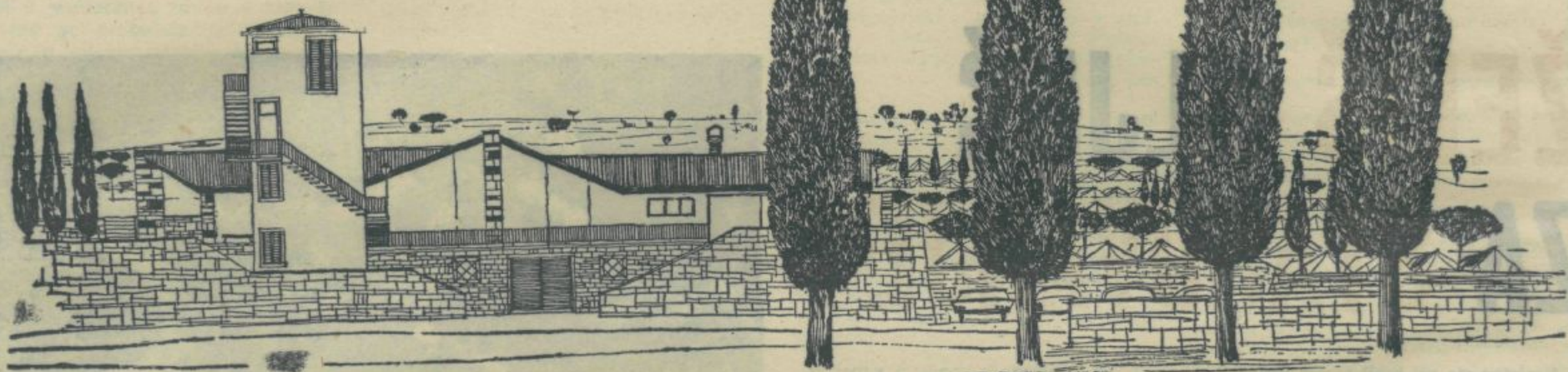
Ob delavskem prazniku 1. maja je žirija pregledala sestavke, ki so prišli na nagradni natečaj Student-svetovni potnik. Žirijo so sestavljali: Andrej Škerlavaj, predsednik komisije za mednarodne stike, Stane Čehovin, odgovorni urednik Tribune in Janko Koren, vodja študijske podkomisije Komisije za mednarodne stike.

Žirija je sklenila podeliti eno drugo in dve tretji nagradi. Drugo nagrado prejme Rajko Ranfi, študent ekonomske fakultete, za sestavek »Utrinki«, v katerem opisuje svoje vtise z dvomesečne prakse na Poljskem.

Tretji nagradi prejmeta Peter Jamšek, študent pravne fakultete, za sestavek »Amerika privatno« in Peter Breščak, študent filozofske fakultete, za sestavek »Meditacije o kamnu in jezeru«. Nagrade naj dvignejo nagradenci pri Komisiji za mednarodne stike pri UO ZŠJ na Poljanski 6-II.

Zaradi velikega zanimanja za mednarodno študentovsko dejavnost je študijska podkomisija sklenila, da bo postal ta natečaj stalen. Obveščamo študente, ki potujejo letos v inozemstvo, bodisi na prakso ali ekskurzijo in se zanimajo za tovrstno dejavnost, naj pošljejo svoje prispevke na gornji naslov najkasneje do 29. novembra letos.

Kako bomo zavzeli ANKARAN

Študijsko leto se že spet izteka in fantje pri upravi ankaranskega tabora so začeli nad vse resno razmišljati, kako bodo stvari uredili letos. Letos bo v Ankaranu sploh zelo razgibano; poleg počitnikarjev bodo letos v Ankaranu tudi brigadirji. Letos bo v Ankaranu res združeno prijetno s koristnim. Sicer si pa lahko kaj več preberete iz odgovorov, ki nam jih je na naša vprašanja poslal Rudi Šimac, upravnik tabora v Ankaranu.

1. Nekaj smo že slišali, da bo rekreacijskemu centru v Ankaranu na do-seđanjem mestu odklenalo. Menda se pripravljajo gradnja novega centra na Debelem rtiču. Bi lahko povedal kaj več o tem, o načrtih, obsegu pripravljanih del in o sami zamisli o novem taboru?

1. Mislim, da nam je res odklenalo na starem mestu. To dejansko ni nič novega, saj je ta nevarnost že nekaj let vztrajno hodila za nami. Torej z letošnjo jesenjo bo prišel pričakovani konec. Na drugi strani pa to ni niti tragično. Ta prostor moramo namreč zapustiti iz dveh razlogov; in sicer zaradi gostoljubnosti sosedov in zaradi utesenjenosti. S prvim mislim predvsem dejstvo, da smo trn v peti turističnemu podjetju »Adria«, čigar last je zemlja, na kateri stoji sedaj tabor. Drugo pa se mi zdi še bolj važno in postavljam kot glavni vzrok naše selitve, to je življenjski prostor. Dejansko smo sedaj tako utesnjeni, da je nemogoče povečati kapaciteto, po kateri se čuti vedno večja potreba. Poleg tega pa je tu še poseben problem s plažo. To vprašanje je zelo resno in je do sedaj povzročilo veliko hude krvi, kar je do neke mere razumljivo, kajti toliko mladih ljudi, kot se jih nabere v taboru, mora imeti lastno plažo. Jasno je, da bo to toliko večji problem pri bodoči povečani kapaciteti.

S tega stališča vidim v novem prostoru, ki je za bolnico v Valdoltri, ob cesti proti Debelemu rtiču, samo rešitev. Tu bomo imeli dovolj prostora za šotorišče in stavbo. Poleg tega pa bo tu dovolj prostora za nekaj igrišč in kar je največ vredno — za lastno plažo. Prostor sem leži nad cesto in pod njo. Na gornjem delu bodo na načrtno urejenih terasah šotori in tik ob cesti pa bo upravna zgradba s kuhinjo, jedilnico in skladišči. To bo srce bodočega tabora. Pod cesto pa bo igrišče, ki bo segalo do plaže, o kateri moram mimogrede pripomniti, da je mnogo boljše kot tista, ki jo je hotel ogradil. Dovolj prostora bo tudi za majhen parking, ki nujno spada k takemu taboru. Torej vsekakor bo dovolj lepega prostora, ki je pogoj, da se bomo počutili udobno in da se bomo šli ceneno autarkijo.

2. Kako bo zgledal novi tabor na Debelem rtiču? Bi nas lahko seznanil s točno lokacijo, z obsegom del, ki bodo opravljena že letos, slišoh o tem, kako bo novi center zgledal?

2. Najprej bi skušal prikazati točno lokacijo novega tabora. Izhodišna točka naj bo sedanji tabor. Veliko brancev »Tribune« je prav gotovo že bilo v Ankaranu in prav gotovo se je mnogo od njih sprehajalo po cesti, ki pelje nad taborom proti Debelemu rtiču. Če niso bili raztreseni ali kako drugače zaposleni, so opazili nekaj markacijskih znakov, kot so gostilna »Edica« in bolnico v Valdoltri. Kmalu za bolnico je ob cesti aleja cipres, pod katerimi je počitniški dom »Gradisa«. Točno nad tem domom je naš prostor, ki se malo dalje nadaljuje do morja. Kako bo izgledal novi tabor je težko opisati z besedami. Upam, da si bodo bralci ustvarili predstavo iz priložene skice. Mislim pa, da je potrebno povedati še nekaj besed. Izhajati pa moramo iz osnovnega namena in potreb po gradnji. Novi tabor naj bi bil rekreacijski center študentov na Univerzi. Prav tako pa naj bi ga uporabljali za razne tečaje in seminarje. Istočasno pa ne smemo prezreti vprašanje denarja. Kot rekreacijski center bo lahko zaživel, saj se bo z zadostnim prostorom re-

šilo vprašanje gneče s šotori, prav tako pa bo dovolj razvedrila na igriščih in plaži. V zvezi z denarjem pa se postavlja dvojno vprašanje: gradnja sama in kasneje cena. Za udobno luksuzno letovišče je potrebno mnogo denarja za gradnjo in vzdrževanje. Zato smo se odločili za srednjo pot. Ostanejo naj šotori, v zgradbi naj bodo samo upravni prostori kuhinje in skladišča, medtem ko bo jedilnica za enkrat samo pokrit prostor.

Torej moderno urejen kamp, ki bo za malo denarja nudil dovolj sonca in morja. Iz tega sledi, da bo delo omejeno v glavnem na izgradnjo stavbe, teras za šotore, igrišče in zasaditve golega prostora.

3. Nekaj smo že slišali, da bodo pri novem taboru delale tudi brigade. Zanimalo bi nas, koliko brigadirjev bo sodelovalo pri tej akciji in kakšna dela bodo opravljali ter kako bo organizirano življenje v taboru?

III. Jasno je, da bodo brigade sodelovale pri gradnji. Še več: skoraj vse bomo delali študentje sami, kajti le na ta način bomo z razpoložljivimi sredstvi končali prvo fazo. Gradili bomo namreč v dveh ali mogoče treh obdobjih. Prva faza bo letos in ima za osnovni cilj spraviti hišo pod streho. To bo tudi veliko, če bomo res uspeli. To začetno delo bo predvsem nekvalificirano, zato bodo brigadirske roke lahko veliko naredile. Glavno delo juljske brigade bo kopanje in betoniranje temeljev, medtem ko bo avgustovska brigada nadaljevala z zidavo in končala s streho. Verjetno bo od vsake brigade ostalo dovolj rok za urejanje šotorišč na terasah. Vsaka brigada bo imela pet sto brigadirjev in ti bodo delovali v dveh izmenah, dopoldne in popoldne. Glede notranjega življenja brigadirjev v taboru bomo poskrbeli in naredili vse, da se bodo dobro počutili. ŠOLT bo organiziral nekaj tečajev, za katere ne morem točno odgovoriti, ker je ta stvar odvisna od denarja. V poštev pa pridejo avto-moto, potapljaški in foto tečaj. Možnosti pa so tudi za nekatere druge. Mislim pa,

da bo brigadirjem prijeten tudi prosti čas na soncu in v vodi. Zvečer se bodo lahko zavrtili-predvsem polodanska izmena. Kakšno bo notranje življenje v veliki meri zavisi tudi od brigadirjev samih. Možnosti in ugodnih pogojev bo dovolj.

4. Biti v brigadi v Ankaranu bo lahko nad vse prijetno. Morda bo potrebno zaradi vročine nekoliko zgodaj vstajati, sicer pa bodo to prijetne počitnice. Lahko se pripeti, da bi to nekateri brigadirji jemali preveč dobesedno. Ste že kdaj razmišljali o tem?

IV. Vsekakor bo Ankaran nudil brigadirjem ugodno življenje v primerjavi z ostalimi brigadami. Povedati pa moram pri tem vprašanju čisto jasno in kratko, da se delo brigadirjev po napornosti in odgovornosti ne bo razlikovalo od drugih. Mogoče pa da se brigadirji niso odločili za brigado v Ankaranu zaradi tega, pač pa zaradi možnosti prijetnejšega življenja po opravljeni dolžnosti — delu. V kolikor pa se je kdo odločil za Ankaran z namenom, da bi lažje prišel skozi, se je zmotil in je bolje, da se sedaj sam premisli. Poudarjam še enkrat, da bo prva dolžnost in potem vse ostalo.

Vročina? Prav gotovo, da bo tudi vroče, vendar mislim, da se ta vročina ne bo dala primerjati z vročino na avtocesti. Razlika bo samo v tem, da bo tu voda bolj pri roki. Sicer pa to niso prve brigade na tem področju in nam je treba samo nekoliko nazaj pogledati za vzgledi. Prepričan sem, da bomo našli pravo mero med koristnim in prijetnim.

5. In končno še standardno vprašanje: letos ostane tabor še vedno na starem mestu. Kako bo letos organizirano življenje v Ankaranu in morda še kaj o cenah?

V. Že v prvem vprašanju sem odgovoril, da še letos ostanemo na starem mestu. Tu so nas pustili s pogojem, da se v jeseni brezpogojno preselimo. Nekih bistvenih sprememb v ureditvi ne bo, ker se ne splača vlagati sredstva za tako kratko razdobje.

Vsekakor pa bomo skušali izpopolniti nekatere stvari. V kolikor nam bo uspelo, da bomo za letošnje poletje dobili primeren plesni orkester, potem bo to precej razgibalo življenje v taboru. V preteklem letu smo imeli plesni orkester samo deset dni in pokazalo se je, da je taboru res potreben.

Poleg tega bomo skušali nekoliko bolj urediti tabor sam, da bo prijetnejše.

Glede cene pensiona ne morem reči še nič točnega. Predvidevamo, da bo okoli 450.— din na dan. Cena je vedno problematična. Nekateri menijo, da je primerna, drugi da je nizka, večina pa, da je previsoka. Pri vsem tem pa moramo vedno primerjati cene, ki so po ostalih kampih. Prejšnje leto je bilo pri nas med najnižjimi. Lani je imel isto ceno menda samo še en tabor. Vsi ostali so imeli višjo. Tako ceno, kot bomo imeli letos, so imeli drugi že pred leti in z mnogo slabšo hrano.

Ob koncu bi rad pojasnil še na nekaj, kar ni v vprašanjih.

Z ozirom na to, da bo v taboru brigada, bo kapaciteta zmanjšana, poleg tega pa je prijavljenih za julij nekaj večjih skupin, tako, da bo kapaciteta precej omejena. Opozarjam vse, ki nameravajo letovati v taboru, da si rezervirajo mesto že vnaprej.

Pomenek na novi plaži študentskega tabora v Ankaranu

Visoko šolstvo na Poljskem

V Ljudski republiki Poljski so zadnji čas prišle do izraza posebno ugodne in koristne perspektive za razvoj visokega šolstva. V letu 1961 je bilo na Poljskem 75 ustanov za visokošolsko izobraževanje, na katerih je službovalo več kot 17.000 profesorjev in asistentov. Na teh ustanovah se je izobraževalo redno, v večernem času ali na dopisni način, okrog 152.000 študentov. V tem številu je vključeno okrog 52.000 žensk. Zadovoljivo število štipendij tudi kaže na to, da je študentom med študijem posvečena največja skrb.

V petnajstih letih po vojni so poljske univerze dale 249 tisoč strokovnjakov, ki so zdaj jedro inteligence na vseh področjih tehnologije, ekonomskih ved in kulture.

Danes je na Poljskem sedem univerz, deset inštitutov za tehnologijo, sedem kmetijskih inštitutov, osem ekonomskih inštitutov, pet visokih večernih tehničnih šol, štirje pedagoški inštituti, šest slikarskih akademij, sedem glasbenih akademij, tri šole za dramsko umetnost, štiri šole za telesno kulturo, inštitut za politične vede, pa tudi katoliška univerza v Lublinu in dve teološke šole. Na teh visokih šolah je preko 300 fakultet za redni, večerni ali dopisni pouk.

Skrb in pomoč države ni usmerjena samo na finančno pomoč samim ustanovam in njihovim uslužbencem, ampak tudi na premagovanje različnih težav pri poučevanju in študiju. Tudi študentje prejemajo različne vrste finančnih pomoči. Šolanje je seveda brezplačno. Poleg tega prejemajo študentje štipendije, pa tudi cene v študentskih domovih ustrezajo njihovim možnostim; zdravljenje je brezplačno, poslužujejo pa se lahko različnih vrst rekreacije. V šolskem letu 1958-60 je prejelo štipendije preko 59.000 študentov, to je bilo 57 odstotkov vpisanih. V 235 študentskih domovih — 70 od njih je v centrih severnih in zapadnih področij — pa danes živi okrog 58 tisoč študentov.

Med 75 poljskimi univerzitetnimi ustanovami jih veliko sloni na izredno stari tradiciji; najslavnejši med njimi sta prav gotovo Jagielonska univerza v Krakovu in Varšavska univerza. Zavidljivo število teh ustanov, preko 50, je bilo ustanovljenih že pred vojno, posebno v severnem in zapadnem delu države. Nove inštitute so ustanavljali ali že v starih akademskih centrih ali pa v mestih, ki so bila pred vojno brez visokošolskih ustanov. Vojna je uničila

skoraj vse šolske zgradbe v severnem in zapadnem predelu, tako da so morali poleg vseh, s katerimi se univerze bore, skrbeti še za adaptacijo starih oziroma gradnjo novih zgradb.

Zdaj so skoraj vsa večja mesta severne in zapadne Poljske učni centri in centri intenzivnega študentskega življenja. V Wrocławu je osem univerzitetnih ustanov: univerza, inštitut za tehnologijo, visoka ekonomska šola, kmetijski inštitut, medicina, umetnostna akademija, glasbena akademija in šola za telesno kulturo. Te ustanove vzgajajo kadre za spodnjo Slezijo in skrbijo za teoretično in praktično raziskovalno delo. Rezultati se kažejo v vsakdanjem življenju, v naglem porastu industrije in v kulturnem razvoju okoliškega področja.

Nova akademska centra sta bila ustanovljena v Zabrze-Rokitnici in v Gliwicah, kjer je medicinska akademija in Slezijski inštitut za tehnologijo. Obe ustanovi vzdržujeta tesne stike z gornješlezjskim industrijskim področjem. Medicinska akademija v Zabrze-Rokitnici ne razvija samo znanstveno-raziskovalnega dela o boleznih, ki se najpogosteje pojavljajo v industrijskih področjih, ampak se tudi bori proti njim in vzdržuje ambulantno službo. Tehnološki inštitut v Gliwicah v prvi vrsti vzgaja specializirane inženirje za Slezijo in pospešuje raziskovalno delo na praktičnih problemih tega industrijskega področja.

Nove visokošolske ustanove so bile ustanovljene tudi v drugih mestih zapadnega področja. Tako na primer pedagoški inštitut v Opolah, ki skrbi za proforski kader tega področja. Velik akademski center je postal tudi Szczecin. Tam je bil ustanovljen inštitut za tehnologijo, kmetijski inštitut in medicinska akademija. V Szczecinu je zdaj okrog 500 študentov.

Eden največjih novih poljskih akademskih centrov je Gdansk. V tako imenovanem tromestju, Gdansk-Gdynia-Sopot, je pet visokošolskih ustanov: inštitut za tehnologijo v Gdanku, visoka ekonomska šola v Sopotu, medicinska akademija in pedagoški inštitut v Gdansk-Wrzeszczu, in umetnostna akademija v Gdanku. V tem centru študira preko 12000 mladih ljudi. Posebno živahno je na inštitutu za tehnologijo v Gdanku; tu se vzgajajo strokovnjaki za najvažnejše raziskovalno delo — gospodarski napredek obalnega področja, posebno glede razvoja ladjedelnštva, ladijskega strojništva in reševanja pristaniških problemov. Tudi ekonomska šola v Sopotu je usmerjena na trgovino in prekomorski transport.

Posebno tesno je povezan z bližnjim okolišem Kmetijski inštitut v Olsztinu, ki je bil tudi ustanovljen po drugi svetovni vojni. Ukvarja se predvsem z vprašanjem izboljševanja letine in rejo živine in vodi moderne raziskovalne objekte na kmetijskih posestvih. Tako vidno prispeva k porastu kmetijske proizvodnje v Warmiji in Mazuriji. J. Prešeren

ŠPANIJA — Pred kratkim so barcelonski študentje znotraj univerze demonstrirali proti aretaciji treh njihovih kolegov in pisali na stene gesla »Svoboda, Demokracija, Dol s Franco«. — Tudi v Madridu je prišlo do vala novih demonstracij proti aretacijam naprednih študentov.

TUNIZIJA — Univerzitetni dramski center, ki so mu botrovali študentje sami, je priredil turnejo svojega avantgardnega gledališča po državi. Po nekaj uspešnih predstavah v prestolnici je skupina obiskala še nekatera ostala mesta. Predstave so, razumljivo, najbolj pritegnile mlade ljudi, na zelo ugoden odziv pa so naletele tudi pri ostali publiki. Po tem zgledu so začeli na nekaterih srednjih šolah ustanavljati podobne dramske skupine.

SOVJETSKA ZVEZA — V Sovjetski zvezi je bilo v preteklem letu na vseh šolah preko 56 milijonov učencev in študentov. Nadaljevali so z reorganizacijo sistema javnega izobraževanja. Tako so proti koncu leta spremenili preko 40.000 osnovnih in sedemletnih šol v osemletne. V obveznih šolah je bilo v preteklem letu 39 milijonov učencev, kar je za tri milijone več od prejšnjega leta. Pet milijonov ljudi študira na višjih in specializiranih srednjih šolah, 2.000.000 od teh jih je na visokošolskih zavodih. Na tehničnih šolah je v preteklem letu diplomiralo 750.000 mladih specialistov, več kot 320.000 od teh ima visokošolsko izobrazbo.

TELEGRAMI

MEDNARODNE ORGANIZACIJE — Mednarodno študentsko gibanje za Združene narode je povabilo vse nacionalne unije študentov in vse mednarodne študentske organizacije na redno letno konferenco, ki bo letos od 25. avgusta do 1. septembra v Lavadiji, Grčija. Otvoritvena svečanost bo v starem gledališču v Delfih.

Študentski svet posveča zadnje čase veliko pozornost bližnji **DESETI MEDNARODNI ŠTUDENTOVSKI KONFERENCI**, ki bo letos od 27. junija do 8. julija na Lavalski univerzi v Kanadi. Sodelovalo bo 73 predstavnikov nacionalnih študentskih uniij, ki so do zdaj včlanjene v tej zvezi, skušali pa bodo pritegniti še nekatere ostale zveze. Priprave potekajo ob tesnem sodelovanju COSEC-a in Kanadske študentske zveze. V dvanaestih dnevih intenzivnega dela bo prišlo med udeleženci do zamenjave izkušenj, postaviti bodo skušali nove osnove mednarodnega študentskega sodelovanja in okrepiti solidarnost s študenti, ki se morajo še boriti za svoje osnovne pravice.

FRANCIJA — Star autobus, ki je še do nedavna vozil po pariških ulicah, bodo preuredili za pot v Jaipur v Indiji. V njej bo deset francoskih študentov, ki so si izbrali pot preko severne Italije, Jugoslavije, Bolgarije, Turčije in Pakistana v Indijo. Ekspedicijo je podprlo ministrstvo za mladino in šport, različne družbe so pomagale opremiti njihov potujoči dom, pomoč pa so obljubile tudi ambasade držav, skozi katere potujejo. Študentje upajo, da se bodo vrnili z različnim dokumentarnim materialom — filmi, zapisi, predavanji in morda knjigo. Iz teh sredstev bi potem pripravili drugo podobno ekspedicijo.

KAJ SE DOGAJA NA PORTUGALSKEM

KAKO DOLGO ŠE?

Ena zadnjih žrtev Salazarjeve diktature je bil znani portugalski kipar Jose Dias Coelho, ki ga je ubila na ulici portugalska tajna policija (PIDE). Njegovo telo so odnesli, družina je zvedela za njegovo smrt šele štiri dni kasneje, ko je v časopisu izšla uradna vest. Coelho, star je bil 39 let, je bil strog nasprotnik Salazarjeve fašističnega režima že do zgodnjih študentskih let.

Politični umor Coelha je odsev novega terorja na Portugalskem po ponorejenih volitvah, prav tako pa tudi izraz histerije po izgubi Goe. Po vesteh iz Portugalske lahko pričakujemo, da bodo postale Salazarjeve žrtve še mnogi njegovi nasprotniki.

Volitve na Portugalskem so bile izveden brez glasovanja, brez kakršnekoli opozicije in celo brez samih vladnih javnih zborovanj. Volivno pravico ima samo 15 odstotkov prebivalstva. Vsi opozicijski kandidati so ali v ječi ali pa jim že grozijo z aretacijami. Volivni miting so prepovedani. Ni svobode tiska in tudi radio je opoziciji zaprt. Politična policija je aretirala 40 demokratov v Alpiarci, ki so organizirali v mestu štrajk (štrajki so na Portugalskem prepovedani). Vojška stoji na straži v več mestih pokrajine Aletenjo v južnem delu Portugalske. O režimu se ne razpravlja, pravi vlada, ki dobro ve, da se je med portugalskimi ljudmi rodilo sovraštvo do fašizma, ki vlada že celih 35 let. Ljudje naj molče, da bo vlada svetu lahko pokazala, da podpirajo njeno nedemokratsko politiko in njene kolonialne vojne. Teror ne more stati dolgo skrit, ker se nezadovoljstvo med ljudmi vedno bolj širi. Portugalski narod, mladina in študentje, so na borbo pripravljeni.

Proti koncu preteklega leta so bila mesta Lisbona, Cormbre, Porto, Aveiro in še nekatera druga, prizorišča širokih demonstracij, v katerih so študentje dvignili svoj glas po svobodi, demokraciji in miru. Vse ulice so bile polne »Policije javne varnosti« in agentov politične policije, ki je odgovorna za smrti, mučenja in aretacije tisočih Portugalcev. Študentje pa so kljub njihovi prisotnosti napolnili ulice.

Preteklega oktobra, ko je Portugalska proslavljala 51. obletnico progla-

sitve republike, se je vlada poslužila vseh metod, da bi preprečila kakršnekoli manifestacije nezadovoljstva. V Lizboni je bila mobilizirana vsa policija. Radijsko vodeni patrolni in policijski avtomobili so križarili po vsem mestu. Kljub temu so se zbrale na ulicah velike skupine študentov in delavcev, ki so vzklikali republiki in svobodi. Policija je z njimi brutalno postopala, veliko je bilo ranjenih in aretiranih. Toda študentje niso pozabili svojih kolegov, ki so padli v roke fašistične policije. Napisali so zahtevo po izpustitvi, ki jo je podpisalo nekaj sto ljudi. Sledile so mirne demonstracije, njihove zahteve so bile jasne: amnestija, mir, svoboda, demokracija in svobodne volitve.

Kako dolgo še?

Vrata za mirno rešitev portugalskega problema so zaprta. Ali še huje, reči moremo, da so zapahnjena. Ljudje zahtevajo mir. Salazar jim odgovori s kolonialno vojno. Ljudje zahtevajo amnestijo, Salazar izda ukaz za še huji pritisk. Ljudje zahtevajo kruh in svobodo. Salazar jim daje fašizem in lakoto.

Salazarjeva vlada ima proti sebi vse ljudi in vso mladino. Za Salazarjevo krutostjo in trdovratnostjo bi lahko našli tuje in domače monopole, roke tujega imperializma. In če se je odločil Salazar, potem imperializem že mora stati ob njegovj strani.

Strel revolverja bi zadostoval, da bi se iznebili diktatorja. Za osvoboditev dežele izpod tiranskega gospodstva domačih in tujih monopolov pa mora biti enotnost, organizacija in odločitev ljudstva.

Usoda portugalskih študentov mora biti usoda naroda, katerega del so. Univerza nima svobode, ker je tudi dežela sama nima.

Toda gibanje, ki so ga vodili študentje v preteklih letih, je postalo vse močnejše. Razvoj njihove organizacije, njihova enotnost in odločnost, njihova ljubezen do demokracije in sovraštvo do fašizma in vojne, je dokaz, da portugalski študentje vedo, kako živeti s svojimi ljudmi, da bi izbojevali veliko, odločilno bitko proti Salazarju, da bi ponovno dobili svojo neodvisnost in prerodili svojo univerzo.

J. P.

Portugalski študentje pri eni od mnogih demonstracij

O humanističnih koncepcijah v sodobni slovenski književnosti

(Nadaljevanje in konec)

Vsak filozof deklarativno sprejema dogmatske postavke, jih popularizira in razglasa sam sebe za njihovega nosilca.

(T.K. Perspektive 15,623)

Apriorni (»sentimentalni«) humanizem je videl osnovo humanizma v apriorno dani človečnosti. Dana je vsakomur brez izjeme, kasneje pa jo lahko do določene — rezidualne — meje s posredovanjem razuma ali kako drugače zavrže. (Moral je zaščiti človeka kot takega, kot vrsto, brez izjeme.)

Naslednje pojmovanje humanizma je to koncepcijo porušilo in videlo smisel humanizma šele v določene vrste dejavnosti; v iskrenem, aktivnem ostvarjanju določene osnovne človeške možnosti, ki je dana vsakomur (drugačna, vendar le kot možnost. Od človeka

zahteva, da v nasprotju s konvencijo, z dogovori, »uresničujes, ostvarja svojo individualno dano možnost. Humanizem postavlja torej na individualno etično aktivno bazo; tkim, smalemu človeku« v povprečju in v prejšnjem smislu celo odreka človečnost. Osnova »novega humanizma je namreč v »osveščevalnem procesu« »očlovečenja«, ki pa je predvsem možnost intelektualca-upornika (ne uradnika-podrejenca).

Humanizacija je torej v celoti stvar posameznika. Nihče mu je ne more vsiliti, niti mu ni apriorno dana, kvečjemu lahko sprejme po-

budo. Zato vidi nova koncepcija tudi v umetniški izpovedi predvsem odraz zaprtega individualnega humanitarnega procesa — in nikakor ne sredstvo za ugotavljanje splošnohumanističnih vrednot ter preko tega celo »sredstvo za objektivno humanizacijo človeka. Zato umetnost zanemarljivo tkim komunikativno plat (dostopna struktura). Umetnika ne zanima konsument, se pravi kulturni konsument v klasičnem smislu, v njem ne bo iskal najustrežnejših plasti, da bi zazvenele z njim v sozvočju, marveč postavlja konsumenta pred kolikor močnejše

Matjaž Kmecl

komplikirano subjektivno omejeno stvarnost. Z drugimi besedami: umetnik ne bo sikal skupnega jezika, marveč bo do skrajnosti vsiljeval svoj subjektivni, individualni jezik; svojo individualno resnico bo opazoval predvsem s tiste plati, ki je človeku zgodovinske družbe najbolj tuja, najmanj konvencionalna, torej najbolj umetniškova, osebna ali celo privatna. Sicer bi mu pretilo »razosebljenje«. Tako mu zgodovinski družbeno resnico naenkrat nadomesti skupen bolj ali manj — vendar z ničemer povezanih — individualnih resnic, ki vegetirajo v svojem samovoljnem svetu, ne da bi priznavale karkoli, razen povsem slučajnih medsebojnih vezi. (Prim. Lukacsa: Metodologija in vsebina Heideggerjeve filozofije izražata v skrajno zamotani — predvsem pa izumetničeni — terminologiji življenjske potrebo intelektualca-filistra v težkem času kriz: kako odvrniti lastne življenjske razmere ali pa vsaj sodelovati pri spreminjanju objektivne družbene resničnosti.)

Seveda vede to spriču sodobne organizirane družbe v absurd, takoj ko se skušajo posamezniki pod pritiskom družbeno dejavnih ambicij povezati v organizirano skupino. S tem dejanjem namreč samo posebno zanikajo svoje miselno izhodišče, oz. so prisiljeni nenehoma eklektično nihati med lastno teorijo in prakso.

Absurd, ki je evidenten, je približno takle: Posamezniki, katerih miselná osnova je zanikanje — ali vsaj omalovaževanje — pomembnosti medsebojnih vezi v človeški družbi (dого-

vor, organizacija ipd.), se povežejo na podlagi ustrezne osnove v določeno skupino, ki v družbi enotno nastopa (na osnovi dogovora!) Izberejo si n. pr. celo svojega idejnega vodja, ki je vir osnovnih idej. Te ideje skupina enotno sprejema, oz. jih njeni člani v smislu svojih individualnosti le malenkostno variirajo oz. dopolnjujejo. — Ze s prvim dogovorom se proces »samouresničevanja« zamaja, z idejnimi prilaganjem oz. povzemanjem pa se začne temeljito spreverčati in proces »polasčanja« oz. podrejanja oz. razosebljenja, — ki je sicer navidez zelo demokratične oblike, a se vendar v ničemer ne razlikuje od vseh tistih zgodovinskih praktičnih oblik polasčanja, ki jih T. Kermauner našteva v svojih razmišljanjih.

Absurd pa gre še dalje. Ker je pravzaprav sleherna tiskana, upodobljena, oz. izvajana umetniška misel le posredovanje lastnega sveta — zato prehaja s posredovanjem na določenem nivoju v akt polasčanja; saj gre za vsiljevanje individualne resnice vsakomur, ki to umetnost priznava za umetnost. Sleherno priznanje pomeni namreč sprejemanje; sprejemanje pa je seveda podrejanje, oz. v drugi relaciji »polasčanje«. Tako se naenkrat sleherni komunikativni proces spreverja v »polasčevalnega« (duhovno), sleherno posredovanje umetnosti, ali filozofske misli ipd. spreverja že glede na

svoje fenomenalno bistvo v »polasčanje«. Ali se mu vsaj nevarno približuje. Posredovanje umetnosti oz. ideje postane potrebno oz. je po svojem bistvu diametralno nasprotno miselnosti, ki je tej umetnosti oz. filozofiji botrovala (vsaj na zunaj).

Ce preberemo namreč eno samo pesem, se s tem že hudo naivno izpostavimo nevarnosti, da bomo »polasčeni«, — še posebej, če pesem zapusti v nas kakšne posledice, recimo estetsko ugodje, spoznanje ipd. Tako nam preostane samo še to, da samo ustvarjalno oblikujemo in da se skrajno previdno izogibamo slehernemu prevzemanju, se pravi branju, obiskovanju teatra, razstav ipd. Da pišemo torej pesmi za lastno porabo in da poezije sicer ne beremo; da se sicer ukvarjamo s filozofijo, a filozofskih traktatov ne beremo, da igramo nogomet, vendar s samimi seboj — pa še to je nevarno, ker se nas lahko žoga »polasti« (približno navezujem na primere T. Kermaunerja.)

Dva zaključka sta spriču takšnega absurda nujna. Prvi je ta, da je vse človeško (v smislu »samouresničevanja«) izključna domena neposredno miselnega oz. umetniško ustvarjalnega procesa, da so že reproduktivni s svojim procesom podoživljajočega posredovanja daleč od človeških osnov; kaj šele povprečen človek, ki

NIKO GRAFENAUER

Bolezen

V sreči kričim:
kam s težkim, brezimnim vinom,
naj seva,
tako vročino mi drhtijo usta.

Ponoči nekaj nenehno srepi vame.
Ze čutim v sebi
temno srečavanje sene.
Tukaj pripravi mučljivo orožje.
V čelu sem nezrekljivo bolan.

Hlastni že, težka žival!
Dol z mojih prsi!
in luč sika
in mehka zona me prežema.
Tonem:
daleč je neka roka.
Ze me uklepa
temni soj
mrtvih stvari.

Irina Kralj:
SKUPINA

umetnost in filozofijo samo po svoje sprejema, ničesar pa intelektualno ne ustvarja.

Drugi se nanaša na tkim hermetizem v umetnosti. Umetnost se namreč pod takšnim aspektom hitro začne zatekati v dve skrajnosti: v artizem in v abstraktno filozofijo. Obema možnostima je pogoj hermetični svet: človeštvo se spremeni v človeka, ki zaplava nad zgodovino, bodisi s formalno nedostopnostjo bodisi z apriorno filozofsko spekulacijo. S tem pa smo seveda naenkrat pri romantičnem mitu o umetniku, filozofu ipd. — geniju posamezniku kot neki metafizični, enkratni in zato izjemno možni »substanci« oz. fenomenu. Prisiljeni smo balansirati na visoki vrvi aristokratizma, ki teži kot sleherni aristokratizem, k izdajanju določene plasti iz sobičajne množice; plasti, ki je slučajno obdarjena s to enkratno, izjemno, aristokratsko, po božji volji ustvarjalno možnostjo. Kot v začaranem krogu se ob tem spet znajdemo ob pojmu »polasčanja«, le da z nekoliko drugačnega aspekta.

Polasčanje, do katerega smo prispeli, namreč ni zgodovinsko, konkretno, dialektično polasčanje, proti kateremu se koncepcija bori, marveč je metafizično, usojene, neizogibne narave. Kako naj si pomaga človek, ki ga je recimo »narava« z neko metafizično ustvarjalno možnostjo dvignila nad zgodovino.

NIKO GRAFENAUER

Noč

Ta noč pri svetilki
je malo zlata
in malo nepoznana.

Utrujen sem
in čutim:
vsak hip se razvežem
kot solza.

Pesem,
mali jug v sluhu,
naj se rokujem
s tvojim najtišjim zvokom.
Naj moja vrata
mah prerase s krutim
sijajem.

Iztekam se
kot žitni val na rjavem
odru avgusta.

Vrni se

Zaprli se bom kot knjiga, kakor rana,
O pesem, severnica v mojem mesu,
ostani nedotaknjeni tvir, membrana
čuječne duše. Zlat tisi na zelenem drevesu.

V temi: trpljenje mi pokriva usta.
O njem pripovedujem v svoje roke, v črni
sklep nemoči in sna. Srce privzema gotiko
avgusta.
(Nobena dlán tako ne poteži.) Sam sem.
O vrni

se. Kot ptico te vpije od senc razboleno
oko. Pred mano se v noči razgrni.
Naj moj pogled (v njem je vse topo ali
zaneseno)
se dolgo spet rokuje s tvojim. O vrni se,
o vrni.

sko množico? V tem pa tudi tiči vsa praktična uporabnost nove koncepcije: metafizično usojenost v obliki danih dispozicij (kriteriji za to so seveda subjektivno variabilni). Historične oblike polasčanja se da odpraviti, ker so produkt proizvodnih odnosov, torej so zgodovinsko spremenljive in minljive; metafizičnih oblik pa se ne da, ker so usojene, so vnaprej dane. Če hoče biti človek res človek, je celo primoran slediti tem predispozicijam, v tem je smisel »samouresničevanja«, v tem je osnova »novega humanizma«. Mera, do katere bo »uresničila« lastno metafizično usojeno možnost, mu služi celo za merjenje lastnega humanizma; novo »polasčanje« zadobi s tem tudi navidez močno etično noto.

Že prej smo nekajkrat naleteli na vprašanje kriterijev »polasčanja«. — Kje, kdaj in kako lahko govorimo o polasčanju? — T. Kermauner je v obrobni marginalijah o slovenskih revijah in gledaliških zanikah kakšno posebno (recimo progresivno) vrednost vsem slovenskim revijam, razen eni, in vsem slovenskim teatrom, razen enemu. Revijam približno zato, ker ne gojijo filozofske misli in še posebej zato, ker gojijo »klasični tip kritike« (ki je seveda najprimernejša oblika »polasčanja«), — gledališčem pa v imenu nekakšnih zastarelih liberalističnih okorelosti ipd. — kar povprek. V tem je šel tako daleč, da je že vnaprej odredel sleherno progresivno in razvojno aktualno vrednost celo neki skupini (ki naj bi gojila odsko satio), — ki je še sploh ni bilo — niti personalno, še manj dejavno, — marveč se je o tem slučajno šele govorilo.

Zlasti drugi primer odkriva v zelo golih črtah metafiziko nove oblike polasčanja. — Določeno gledališče kot komunikativna ustanova, je z nekega apriornega vidika glede na lastno

metafizično dano svojstvo, dvignjeno nad ostalo kulturno srenjo. In to ne samo v danem trenutku, marveč celo vnaprej.

Ce to trdi T. Kermauner, bo seveda prvo, kar bomo spriču povedanega vprašali, ali gre pri tem za »resnico«, ki ji lahko priznamo historično objektivnost. Po vsem, kar smo ugotovili doslej, bi morali zgodovinsko kot možnost v precejšnji meri črtati. Bila bi v precejšnjem nasprotju z osnovami opisanega nazora. Kermaunerjeve ugotovitve lahko potemtakem v mnogočem pripisemo samo enkratnemu, izjemnemu, osebnemu »samouresničevalskemu« gledanju T. Kermaunerja, ki poskuša neki zgodovinski objektivni proces »samouresničevalske« interpretirati (Heidegger: Temelj fenomenologije je razlaga, interpretacija. — Vključitev subjektivnega momenta. M. K.) Obakrat je sicer posegel v zgodovinsko, vendar ne zato, da bi ugotavljal dialektiko zgodovinskega procesa, marveč da bi si nabral argumentacije za interpretacijo neke sedanjosti v obliki metafizičnega stanja; pa naj bo to ta ali ona revija ali ta ali oni teater, ali osebni nazor T. Kermaunerja.

Da ne bo pomote: Slovenska umetnost, ki se navidezno ali pa tudi resnično zateka pod okrilje te miselnosti, je v določenem premeru visokokvalitetna (še posebej poezija in dramatika). Ne gre zanikati, da je ob tej miselnosti odkrila izredno močne ustvarjalne impulse, v njej je našla oporo za ustvarjalno samozavest. — V našem nevezanem, bolj priložnostnem razmišljanju gre v glavnem samo za ugotavljanje historične aktualnosti omenjene humanistične, oz. splošnofilozofske koncepcije, ne pa za ugotavljanje estetskih kvalit et na njo tako ali drugače vezane umetnosti.

III

Svoje predavanje o najnovejši slovenski književnosti sem na jugoslovanskem slavističnem kongresu zaključil z mislijo, da takšnega miselnega — pa tudi estetskega — razvoja pri nas ne gre vrednotiti s stališča izključnega avantgardizma, oz. s stališča golih nasprotij med realizmom in avantgardizmom take ali drugačne sorte. Vrednotili naj bi ga kot enega izmed zgodovinsko možnih prispevkov k oblikovanju nove socialistične humanistične zavesti.

Ce si še enkrat na kratko ogledamo povojne humanistične koncepcije, ugotovimo pavšalno — in zato v mnogočem enostransko takšneole podobo: Revolucionarskemu humanizmu, ki vidi predvsem razred, množico, in izrine zato posameznika v drugi plan, sledi humanizem »malega človeka«. Ta porine v ospredje posameznika. Vsak človek, lahko še tako neznan in podel, je predvsem in najprej človek. Določenemu sloju intelektualcev takšna koncepcija ne zadostuje, ker je preveč pasivna. Postavijo tezo, da je stopnja humanizma enaka stopnji (humanistične) ustvarjalne aktivnosti.

Humanizem aktivnosti oz. »odločnosti« (Heidegger imenuje svoj človeški ideal »človeka odločnosti«, skupina, o kateri je govora, pa se je poimenovala za »kritično«, uporniško garancijo) se je do danes že toliko deklarativno izobilikoval, da mu lahko vsaj relativno ocenimo njegov zgodovinski smisel. Iz zniveliziranega, v bistvu abstraktnega »humanizma malega človeka« je izločil dve vrednosti: pasivni, z biološkim dejstvom pripadnosti človeški vrsti pogojeni humanizem (za tega se ni treba truditi, ker je človeku apriorno dan s tistim trenutkom, ko je imel srečo, da se je rodil kot človek) — in aktivni, borbeni, tvorni humanizem, ki je našel svoj odraz v tezi o »samouresničevanju«. Prvo vrednoto so izločili iz območja humanizma in so jo opredelili kot material za »polasčanje« — v pasivnem ali aktivnem smislu. — Upor »aktivnega«, »upornega« humanizma je veljal najprej etični in moralni abstraktnosti »pasivnega humanizma« (malega človeka). Glede človeka v povprečju in neizoblikovanega se je postavil na veliko bolj kritično in pesimistično stališče. S tem pa je vsebino humanizma precej bolj individualno konkretiziral ter etično-moralno vsaj delno utrdil in opredelil.

Kakor hitro pa je seveda za merilo postavil posameznika, oz. celo neki intelektualni proces v individualni zavesti, se je zamajala neka druga konkretnost. Subjektivizem kot nujna posledica takšne koncepcije, je omajal in zmesal kriterije za splošno (ne individualno, ne posamično), se pravi za družbeno objektivnost in konkretnost. Obenem pa je zanikanje vrednosti

Vinjeta na tej strani:

Anica Hladnik

tkim. apriornega (pasivnega) humanizma, ki loči človeka od opice hudo aristokratska ločitev, ki določen sloj tudi dejavno izolira v smislu Lukacsove misli o strahu intelektualca-filistra pred družbeno odgovornostjo. Zanemarljaje komunikativnosti in estetsko samozadovoljevanje ter obenem izgubljanje posluha za tisto osnovno humanizatorično funkcijo, ki je

Joco Znidaršič: Slutnja. (Z mednarodne razstave ume inške fotografije v Moderni galeriji)

ena izmed trajnih bistev umetnosti, so negativne praktičistične značilnosti te koncepcije v književnosti. Relativizem in abstraktnost kriterijev se je s prejšnje relacije družba-človek samo prenesel v obratno smer — človek — družba, se pri tem sicer delno konkretiziral, a ostal v svoji osnovi še vedno zelo abstrakten relativizem. — V tej luči pa se seveda koncepcija pokaže tudi kot izrazito utilitaristično historično pogojena za potrebe nekega sorazmernega ozkega sloja inteligence.

Kam pelje današnji družbeni tok? Eksakten odgovor bi mogel približno nakazati tudi nadaljnji razvoj humanistične misli pri nas. S tem v zvezi pa — do neke določene mere — tudi idejno in oblikovno strukturo umetnosti, še posebej književnosti.

Problem decentralizacije je — da izrabim samo enega izmed možnih vidikov — v naši družbeni stvarnosti hudo trčil ob problem socialistične zavesti. To bi moralo nujno na široko okrepiti veljavo etične in moralne opredeljenosti, odgovornosti in jasnosti zadnje humanistične koncepcije. Bi pa moralo zaradi svoje družbene širine v dejavno območje pritegniti oz. organsko vključiti v nekem smislu tudi nekatere elemente tkim. »apriornega«, »pasivnega«, oz. kakor je danes nekako utrjeno, — »sentimentalnega humanizma«. S to pritegnitvijo bi se humanistična misel spet približala historični in družbeni objektivnosti, bila bi ji dana možnost, da bi vsaj deloma odvrkla intelektualistično abstraktni balast, da bi se široko in borbeno etično-moralno angažirala v družbenem dogajanju, — ne da bi po drugi strani zanemarljaje polnokrvno in kompleksne individualne suverenosti, pa čeprav celo v najbolj privatnem obsegu. Njen smisel bi moral biti

blizu akciji socialistične zavesti: izpovedovati resnico, vendar ne samo splošno družbeno, marveč prav tako posamično, ali pa obratno, — saj se med seboj v praksi ne izključujeta, ker se ne moreta izključevati, le da včasih funkcionirata na različnih nivojih. Morala bi kritično, nekorumpirano, predvsem pa jasno in dostopno neizprosno razčistevati odnose med obema. Današnja stopnja našega družbenega razvoja kot visoka stopnja decentralizacije je v svojem vsememo izvrgla na površje predvsem problem tistega dela socialistične zavesti, ki bi ga lahko imenovali socialistična morala. Tu ne gre več toliko za stopnjo te zavesti pri nekem ozkem, birokratskem, administrativnem — vodilnem sloju, proti kateremu sta se borila in se še bori vsak po svoje prejšnja dva humanizma, marveč za stopnjo te zavesti pri najširših (samoupravljaljskih) množicah. V takšnem procesu pa more seveda intelektualistični hermetizem kot akcijski okvir neke aktualne koncepcije učinkovati samo negativno.

Da ne bi ostalo pri pomoti: Ce sem prej govoril o nekih vrednotah dveh naših, slovenskih humanističnih koncepcij, ki bi jih utegnil predvidoma upoštevati nadaljnji razvoj sodobne slovenske humanistične misli, s tem nisem imel pred oči kompilativne sinteze. Obe koncepciji sta v svoji obliki in funkciji historično minljivi, oz. že danes razpadajo preživela (ena bolj, druga manj) historična nujnost. Gre za to, da bi nekatere osnovne vrednote humanizma, ki se ponavljajo v historičnih inačicah in jih srečamo tudi tukaj, dobile v nadaljnjem razvoju humanistične ideje pri nas nove, zgodovinsko žive in aktualne funkcije. Seveda tudi — in predvsem — v umetnosti.

Zadovoljiv uspeh naših ekip

Meduniverzitetni turnir v rokometu je bil konec aprila na Reki. Udeležilo se ga je 7 moških — med njimi tudi ljubljanska — in 5 ženskih ekip. Za vse meduniverzitetne turnirje je značilno predtekmovalno v dveh skupinah, nakar obe enakoplasirani ekipi igrata med seboj odločilno tekmo za končno uvrstitev.

V prvi skupini je ekipa Novega Sada zasedla prvo mesto, sledili so Beograd (enako število točk), Zagreb in Skopje (brez točke).

V drugi skupini so ljubljanski študentje izgubili tekmo s Sarajevčani 10:13, premagali pa so domačine in zasedli v skupini 2. mesto. V borbi za končno 3. mesto pa so jih premagali Beograjčani. Prvaki so postali Novosadčani pred Sarajevčani.

Med študentkami je bil vrstni red tak: Zagreb, Beograd, Sarajevo, Skopje in Reka.

Organizacija turnirja je bila slaba, posebej so se »odlikovali« navijaško razporejeni sodniki. Našo ekipo so sestavljali igralci, katere smo opazili na medfakultetnem prvenstvu na GR. Kljub temu, da niso predstavljali najboljšega moštva, ki ga naša univerza — v skladu s pravili ZSSOJ — lahko da, so se — po večletnih neuspehih — solidno odrezali.

V Zagrebu je bil 5. in 6. maja odbojarski turnir. Nastopilo je 6 moških (Beograd, Skopje, Reka, Zagreb, Ljubljana in Sarajevo) in 4 ženske ekipe.

Rezultati obeh predtekmovalnih skupin so bili docela enaki. Prvi moštvi iz obeh nista izgubili niti enega seta. V tekmi za prvo mesto na turnirju so Zagrebčani premagali Beograjčane s 3:2, Ljubljanci pa so osvojili 3. mesto potem, ko so odpravili Skopjance s 3:1. Na repu sta pristala Sarajevo in Reka.

Med študentkami Beograjčanke niso imele enakopravnih nasprotnic. Vrstni red: Beograd, Zagreb, Novi Sad in Sarajevo.

Morda bi naši tekmovalci dosegli boljši uspeh, vendar so bile priprave prekratke in vodene s premalo resnosti. Tudi termin turnirja — v maju — je vzrok, da niso nastopili vsi najboljši igralci.

Po nekajletnem premoru je bil letos zopet izveden turnir študentskih ekip v nogometu. Vsa leta nazaj je prav to tekmovalno povzročalo precej hude krvi med nastopajočimi in prireditelji. Lahko trdimo, da je letošnji turnir sorazmerno mirno minil.

V Sarajevu je na turnirju od 4. do 6. maja nastopilo 8 ekip: Beograd, Zagreb, Split, Novi Sad, Priština, Reka, Sarajevo in Skopje. V finale sta se uvrstili ekipi Beograda in Sarajeva. Zmagali so domačini s 3:2, slede Zagreb, Novi Sad itd.

Seveda je tak turnir velika skušnjava, da si nekatera moštva v borbi za čimboljše uvrstitev pomagajo z nedovoljenimi sredstvi. Poleg tega je tudi pravilnik ZSSOJ o registraciji igralcev in njihovih pravicah nastopanja tak, da na podobnih turnirjih prav bode v oči. Tudi tokrat ni šlo brez tega: po zmagi Novega Sada nad Prištino je prišlo do medsebojnega obtoževanja o nepravilnih registracijah.

V ostalem pa je bil turnir prav dobro organiziran na zadovoljstvo vseh nastopajočih ekip.

Lanskoletnemu študentskemu šampionatu v streljanju bi moralo slediti letos tekmovalje v Ljubljani. Univerzitetni strelski odbor v Ljubljani — ustanovljen na pobudo študentov ob vsestranski podpori ZSSO, univerze in strelskih organizacij — je prevzel odgovorno nalogo prirediteljev.

Kljub večkratnim intervencijam iz Beograda, Skopja, pa tudi Komisije za telesno in izvenarmadno vzgojo pri Univerzitetnem svetu, pa tekmovalje ni bilo izvedeno. Po odhodu iniciatorja Čengića iz organizacije so strelci »zaspali«.

Sekretariat ZSSOJ je ljubljance odvezal sprejete obveznosti. Vendar so zdaj posredovanja zalega in so se strelci bolje poprijeli dela.

Upravni odbor Zveze študentskih športnih organizacij Jugoslavije je lani na plenumu sprejel sklep, da znova uvede tekmovalja univerzitetnih ekip v najbolj razširjenih športnih panogah. Ti univerzitetni turnirji naj tako nadomestijo nekdanja študentska prvenstva, ki pa so prinesla športnim organizacijam univerzitetnih središč več slabega kot dobrega.

Turnirji zdaj niso obvezni za vse organizacije — člane ZSSJ —, s čimer organizacije precej prihranijo. Obenem pa s tem dvigamo raven teh tekmovalj, saj sodelujejo le ekipe, ki so se za tekmovalje res pripravljale.

Tudi ZSSO ljubljanske univerze je sprejela sklep, da naše ekipe nastopajo le na onih turnirjih, pri katerih se lahko nadamo dostojne uvrstitve. Te pa ne more biti n. pr. z enim treningom pred turnirjem. To pomeni, da svoje tekmovalce izbiramo na medfakultetnih tekmovaljih oz. na vadbi v telovadnicah. Tako smo v spomladanskem delu nastopili le v 2 panogah.

Umetnost + poučnost + = GO razvedrilo

Go je beseda, ki jo ravno kar morda prvič slišite. Toda nekje je ta besedica pojem kakor igraš go, takšen si, tako misliš, tako govoriš. Go ali wai ki bi lahko prevedli »govoriti s prsti«. Ne verjamem, da obstoja igra, v kateri bi se v toliki meri odkrivala človekova miselnost, način razmišljanja, dela in izvajanja akcij, dobre in slabe lastnosti človekovega karakterja. Da bi se vse to izkazalo, ni treba igrati goja dobro.

Go izhaja — kakor šah — iz Azije. Morda je sestavni del staroindijskih miselnih iger, toda svojo dokončno obliko je dobil na Kitajskem — sodeč po zapisih — približno pred 4000 leti. Prve zapise partije pa so ohranjene šele iz 200. leta pred našim štetjem. V zgodnjem srednjem veku je prešel na Japonsko, kjer je kakor drugod v Aziji postal nacionalna igra. V Novi svet dolgo ni prodrl. V Ameriki in zlasti v Evropi obstoja določen kult šaha kot najpopolnejše miselne igre. Go je ostal nekakšen čuden mit sicer nekoliko tajinstvenih narodov Daljnega vzhoda, katerega pa ostali visoko civilizirani narodi niso sprejemali. Šele v začetku tega stoletja so ga začeli igrati v Evropi in Ameriki. Številni go turnirji, državna in kontinentalna prvenstva ter vse večje število igralcev pričajo, da si je go že ustvaril določeno tradicijo in podlago za razvoj po vsem svetu. Zavesa, katere je delila starodavno kulturo azijskih narodov z ostalimi, se danes dviga. Zato go ni več »čudaška igra azijskov«, ampak — kakor je rekel nekdanji svetovni šahovski prvak dr. Emanuel Lasker, ki je tudi igral go — igra, ki je globlja kot šah in priporočljiva zlasti

človeku visokokvalificiranega sveta, da v tej igri spozna sebe.

V našo državo je go prodrl šele nedavno. Pred dvema leti so se v Ljubljani pojavili prvi go igralci, danes pa jih je že na stotine. Organizirani so v »Go društvu Ljubljana«, ki ima sedež v šahovskem domu na Cankarjevi cesti. Večino članov tvorijo študenti, ki so tudi najboljši igralci. V kavarni Stud. naseja ste imeli tudi priložnost gledati go simultanke s tujimi go mojstri, ali pa navadne partije. Najboljši igralci pa so zbrani v Šah. domu na turnirju za prvenstvo Ljubljane, ki se je začel 8. t. m. in bo trajal do 1. junija. Najmočnejši med njimi so se približali titulu mojstra 1. razreda. Eden vodilnih go igralcev Avstrije Nimmerichter, ki je nedavno gostoval v Ljubljani, je bil presečen nad izrednim napredkom kvalitete goja pri nas. »Neverjetno in senzacionalno« se je izražal o našem vzponu. V Evropi se še ni zgodilo, da bi v roku enega leta nekdo postal mojster, toda nekoliko igralcev že ima približno to moč.

Go se pri nas naglo širi. Vsakodnevno se prijavljajo novinci, ki želijo spoznati to igro. Zato ima naš edini go klub pomembno in težko nalogo. Lahko rečem, da se je pri nas začel široki proces popularizacije goja. Da se to ne bi dogajalo stihijno, je potrebna obilna pomoč raznih družbenopolit. in predvsem športnih organizacij. Pomoč ne samo v materialnem smislu, ampak predvsem v organizacijskem. Svoj pomembni delež lahko prispevajo tudi športni forumi na naši univerzi.

Stjepan Udovčić

18. aprila se je v Belgiji pričel študentski evropski šampionat v nogometu, na katerem poleg izbranih ekip Belgije, Zahodne Nemčije, Avstrije, Velike Britanije in Sovjetske zveze sodeluje tudi Jugoslavija. Čeprav samo tovrstno tekmovalje ni tako staro, lahko zapišemo, da imajo naši študentje z njimi bogato tradicijo, saj so se doslej zmerom uvrstili v sam vrh evropskega študentskega nogometa. Tudi letos so po neodločenem rezultatu z Belgijo (2:2) in z zmago nad SZ že prispeli do polfinala. (V času, ko to berete, je šampionat že končan).

Zanimivo je, da smo študentsko ekipo Sovjetske zveze premagali tudi na prejšnjem prvenstvu v Avstriji, in sicer v finalu s 3:1. S tem smo postali študentski evropski prvaki v nogometu, kar je kljub vsemu precej laskavo, če se ozremo na dejstvo, da propozicije tekmovalja ne dovoljujejo nastopa profesionalnim nogometašem, se pravi tistim, ki igrajo pri kakršnekoli vrhunskem nogometnem klubu in so med drugim tudi »študentje«. Takih primerov je zlasti pri nas precej in bi z njimi že lahko sestavili močno študentsko ekipo, saj je znano, da je večina nogometašev Partizana, Crvene zvezde in Dinama vpisana na vseh mogočih fakultetah, dasi nihče ne piše, koliko pozornosti posvečajo študiju, ker je pač študentski staž teh nogometašev do neke meje tudi stvar kamufiranja (kadar je govora o nogometu kot njihovem poklicu ali ne). Seveda bi bilo krivično, če bi zadevo apostrofirali v takem slogu, saj so baje častne izjeme (Galić, Matuš in še nekateri drugi), ki precej redno hodijo na predavanja in celo v rokih delajo izpite zavedajoč se žalostnega dejstva, da je lahko »nogometni« kruh prekleto kratek.

Študentje — nogometaši so torej precej razveseljivo poglavje v naši aktualni in problematični nogometni kroniki. Ne moremo sicer z gotovostjo trditi, da je njihovo nogometno udejstvovanje povsem amatersko, toda več ali manj je le stvar hobbyja, nekega postranskega mladostnega užitka in kot tako nas navdaja z radostjo spričo vsakdanjih poročil o visokih finančnih transakcijah s številnimi nogometnimi zvezdami.

E. Mohorko

O študentskem nogometnem turnirju FIFA

To popoldne je bilo ozračje nabito z nitroglicerinom. Nad mestom je želelo nekaj negotovega. Trgovci so z nezaupanjem do prvih kupcev godrnjali odpirali trgovnice in pri tem mrmrali. Če bi jih tisti trehutek vprašali, kaj neki mrmrajo, bi morda iz tega, kar bi vam povedali, razbrali ime, izrečeno s strahom in veliko začelnico: JAKA REVOLVER. To popoldne pa je Jaka Revolver kot vsak pošten meščan slonel na oknu in kot vsak pošten meščan ob tem času, mislil na službo, ki jo je opravljal brez rednega delovnika. To popoldne je Jaka Revolver slonel na oknu in razmišljal o svoji zadnji akciji, ki jo bo izvedel še nočjo, kajti sklenil je, da se dokončno umakne iz revirja, prepusti mesto mlajšim kadrom in stopi v upokojensko društvo GANG & LUMP COMPANY.

Takole je razmišljal in potešnil iz žepa nekaj nabojev za pištolo in si z njimi očistil zobe. Ko je to delo opravil, je začel metati naboje na dvorišče, kjer so pohajale kokoši in jim klical: Pipike, pipike, pi, pi, ha, na... Kokoši so prihajale pod okno, pobirale naboje za pištolo in jih pozobale kot pšenična zrna... Po nebu se je pripodil oblak, ki je bil čisto podoben banki in Jaka Revolver se je odločil. Nočjo oropam banko, potem pa zaživim v miru in blagostanju v upokojenskem društvu GANG & LUMP COMPANY, si je rekel. Svoje odločitve je bil vesel. Tako se je rešil negotovosti, ki ga je že cel dan morila. (Bančnemu ravnatelju pa se je takrat globoko zakolcalo in ni mogel dognati,

»Kakšen inšpektor neki,« mu je odgovoril hripav glas, ki je spominjal na stare elektronske stroje za pomivanje posode.

Jaka Revolver je (pod posteljo) naredil resen obraz, prilezel na svetlo, vstal, se pogledal v ogledalo in se izprsil. Pred njim je stal njegov prijatelj Martin Šnefajerc, ki so ga imenovali tudi Buldožer.

»Veš,« je dejal Jaka v opravičilo, »dopoldne sem bil na dvorišču in sem igral tenis. Izgubil sem žogice, pa sem vzel nekaj bomb. Ena se mi je zakotalila skozi okno v sobo (saj veš, da sem šampion), in sedaj je ne morem najti. Zakaj pa si tako prihrumel?« ga je vprašal in naredil dostojanstveno resen obraz.

»Eh, kaj bi. Mar še ne veš? Amerikanci so pred dvema minutama izstrelili tri satelite, ki vztrajno krožijo okoli zemlje. Na televiziji pravijo, da je za sedaj še skrivnost, katera tvrdka jih je izstrelila, sumijo pa, da je bila to naša dobra in stara KOZMOPROM.«

»Beži no beži,« mu je odgovoril Jaka Revolver. »Satelite sem izstrelil jaz. Prejle sem streljal s svojo staro, dobro pištolo v zrak. Preiskusil sem jo, če še dobro dela. In rezultat: izstrelki, o katerih pravijo da so sateliti, so moji in so prišli iz tele moje pištole.«

»Oh ta propaganda, ki jo zganjajo na televiziji,« je zastokal Buldožer in umrl. Jaka Revolver je stopil k njemu in mu potipal žilo. Kap, si je rekel. In da ne bi zgleдалo, da je stari gangster umrl na ravne smrti (tudi generali

tem časom použil kosček kruha z maslom, so na cesti pod hišo že vpili prodajavci: BULDOŽER, STRAH IN TREPET MESTA SANTA PETICA – UMRL V SVOJEM STILU.

Jaka Revolver je po uspešnem preizkusu svoje pištole poiskal še ostale rekvizite, ki jih rabi pošten kriminallec pri svojem delu. Vzel si je ruto, s katero si je zakrinkal obraz, vzel še šop ključev in kompresor za vdor v blagajno. Potem se je vlegel na posteljo in čakal noči.

Ko je bila noč že tako tempa, kot se spodobi, takole črna (glej drugo kolono spodaj), se je odpravil na pot. (Takrat se je bančnemu ravnatelju drugič zakolcalo in postal je pozoren.)

Jaka Revolver se je splazil skozi svojo sobo in potem, ko je bil že na stopnicah, s pritiskom na gumb (ki mu je pred dnevi odletel s srajce), podmihril hišo, v kateri je stanoval. Le-ta je čez nekaj sekund zletela v zrak. Takrat se je Jaka Revolver spomnil, da je v sobi pozabil svojo sliko, ki jo je hranil od otroških let. To je bila slika, ki je predstavljala Jaka v drugem letu starosti, ko sedi pred hišo na nočni posodici. Stekel je torej nazaj v hišo, našel sobo, vzel sliko, stekel po stopnicah ven in zbežal v drugo ulico. Medtem je hiša, ki jo je vrglo v zrak, priletela na tla in se dokohčno sesula. (Prišli so trije urbanisti in mehili, da bi na tem prostoru naredili park. Prinesli so nekaj klopov in odšli.) Jaka Revolver se je vsedel na klopec, ki je stala tam, kjer je bila nekoč njegova hiša in se oddahnil. Do sedaj je šlo še vse v redu, je pomislil.

Odplazil se je naprej in si v prvem kiosku (da ne bi zgleдал sumljiv), kupil časopis. Na prvi strani so poročali o skrivnostni hiši, ki je izginila in o tem, da je v njej stanoval Jaka Revolver, ki je sedaj izginil s hišo vred. Na drugi strani so bile osmrtnice društva GANG & LUMP COMPANY, ki je tožilo med drugim tudi za Jaka Revolverjem. Pisalo je: »Tako smo bili veseli, da ga dobimo v svojo sredo, tega najpoštenjšega med poštenimi, ki se je preživljal s tem, da je igral na brzostrelko. Zalujoče društvo GANG & LUMP.«

Ob teh novicah se je Jaka Revolver globoko obližnil in se odplazil naprej. Ze je opazil poslopje banke, ko so mu pot prekrizale tri črne mačke in en bataljon policajev. Naredil se je berača in pri policajih zbral za steklenico piva in obložen kruhek, da o avtu sploh ne govorimo, ker nima nobene zveze z Revolverjevo prihodnostjo in to zgodbo.

»Pa ne berači več na cesti,« ga je potrepljal po rami policaj, ki mu je dal nekaj drobiža. Medtem, ko ga je potrepljal po rami, mu je Jaka spretno izmaknil lisice, ki jih je policaj nosil v levem žepu, ga slekel in oblekel v svojo obleko, mu nataknil na roke lisice in ga pognal po cesti, rekoč drugim policajem: »Fahjte, primite ga, lumpa, ukradel mi je lisice.« Policaji so v galopu stekli za njim.

Tako je prišel Jaka Revolver do policijske obleke in nadaljeval pot proti banki. Sedaj je srečeval še nekaj policajev, med njimi inšpektorja, ki so mu v podzemlju pravili NEBODIGATREBA, ki pa ga ni spoznal.

Jaka Revolver je stal pred banko. Sam.

Vzel je kompresor in odrobil zunanja vrata. Potem je oddrobil še 246 vrat in eno okno. Medtem pa je zopet začel dobivati svojo staro bolezen odpiranja in je mimogrede odprl še vrata kletke papige in dve konservi, ki sta ležali na mizi bančnega uradnika.

Končno je stal pred blagajno in zavzdihnil. Tako lepe blagajne še nikoli

prej ni videl. Imela je tako ljubko ključavnico, da je že pomišljal, če jo naj odpre ali ne. Potem je vendarle premagal ganotje in se vsedel na tla. Začel je tiho, presunljivo žvižgati in blagajna se je začela odpirati. Žvižgal je kot žvižga fakir kači, da zapleše. Ko so bila vrata blagajne že na stežaj odprta, je pristopil in pobral denarce, ki jih je bilo toliko, da bi z njimi lahko živel človek trideset let in bi si poleg tega lahko vsak dan kupil še pištolo na vodo.

Začel je prešteti. Medtem so neka vrata za njegovim hrbtom zaškripala. Sunkovito se je obrnil, toda ničesar ni zagledal. Potem, ko je šel naprej, je zopet nekaj zaropotalo. Jaka Revolver je otrpnil. V sobo, kjer je bila blagajna in Jaka, so vdrli policaji in privatni detektivji. Obstopili so ga in mu veleli, naj dvigne roke.

»Saj sem vendar v policijski uniformi,« jih je prepričeval. Potem, ko je videl, da ne bo mogel kar tako uiti, je zakričal in pokazal z roko v strop stene: »Avijon!«

Policaji, podpolicaji in privatni detektivji so pogledali navzgor. To njihovo trenutno odsotnost je Jaka Revolver porabil za to, da je privlekel iz žepa pištolo in jo naperil v ljudi okoli sebe. Sukal se je okoli svoji osi in brbljal: Streljam, streljam... Pri tem je pritiskal na petelina pištole in dodobra potropil ljudi, kajti pištola je bila na vodo. Ko je doma hitel, je v naglici zamenjal pištolo in sedaj je bil brez pravega orožja. Policaji so se mu zasmejali.

»Hop, cefizelj, zdaj te pa imamo,« so se mu smejali.

Takrat pa se je položaj nenadoma obrnil v prid Jaki Revolverju. Pograbil je namreč stekleničico z nitroglicerinom, jo nagnil (malce za moč) in potem pljuval okoli. Vsak pljunek je deloval kot bomba in ljudje so se nenkrat razbežali. Potem so ga izza vrat in skozi okna obstreljevali, vendar mu nihče ni mogel dožvega.

Takrat se je zgodilo nekaj nenavadnega in mestece Santa Petica je ta dogodek zapisalo v svojo kroniko.

Mimo banke je namreč privozil baroko študent, ki ga je mesto Santa Petica povsem zamorilo. Ni in ni mogel doštudirati, trdil je le, da bi bilo vse v redu, če bi se mesto imenovalo vsaj Santa Sestica. Ta študent je stopil v banko, kjer se je bil ta strašen boj, stopil je (ni se oziral na streljanje), h gangsterju Jaki Revolverju in mu pokazal, samo za trenutek, nek spis. Gangster Jaka Revolver je bil pri priči mrtve.

Študent Janez Padnik, ki je študiral v mestu Santa Petica, je Jaki Revolverju pokazal tole:

KAKO JE UMRL

JAKA REVOLVER

zakaj). Jaka Revolver je kar točno začel pripravljati orodje. Da pa bi imel bistrejši um, je predhodno dvakrat sklenil iz steklenice z nitroglicerinom, ki jo je vedno nosil s seboj. Potem je napolnil samočres in ga preizkusil. Nekajkrat je ustrelil skozi okno v zrak. Ob strelu in bobnenju, ki ga je njegov kanon povzročil, se mu je milo storilo. Pobožal je pištolo in oči so se mu ovlažile. Ob strelu se je bliskovito spominjal vse svoje bojevitve preteklosti, ki je bila polna verig in verigic, policajev, bank in podobnega. In mimogrede si je zamislil, da si bo dal še za življenje postaviti grobnico v obliki banke ali pa blagajne. Posmrkal je in zavzdihnil. Zdajci se je zdrznil in skočil pokonci. Nekdo je divje tčkal na vrata in vpil. Jaka Revolver je pozabil na svoj kanon, na stekleničico z nitroglicerinom, na nože, kije in mesarice, ki jih je imel v sobi. Brez besed je zlezel pod posteljo in se predal usodi. Vrata so z zamolklim treskom padla na tla in Jaka si je rekel: To je pa konec. Kocka je padla. Kaj bo pa zdaj. Zdaj me pa imajo. In že je naglas zamrmral: Gospod inšpektor, jaz nisem Jaka Revolver.

ne smejo umreti v postelji), mu je potisnil v truplo bajonet, v roko pa mu je stisnil brzostrelko. Potem se je umaknil v šrambo, da bi nekaj pojedel, medtem pa je že pridrvela policija z novinarji, ki so slikali starega gangsterja na vse mogoče načine. In ko je Jaka Revolver prišel iz šrambe, kjer je med

Ljubljana pleše

Večkrat slišimo parole: ples je ena osnovnih oblik človekove rekreacije: nudi možnost estetske vzgoje...! Kjer je mladina, je ples, kjer je ples, tam je tudi mladina! Nekdo si je drznil še več: ples družni narode!

Vse bi bilo prav in dobro, če ne bi nekateri objestneži na ljubljanskih plesiščih začeli problematično, ki so se v enem letu

ljenci, od katerih bi tudi radi slišali mnenje.

Glavne ugotovitve so bile povedane že v dnevnem časopisju. Ker pa smatramo, da v precejšnji meri zadevajo tudi študente, jih obravnavamo še v našem listu.

Mladinski plesi so pravzaprav vsi plesi v Ljubljani. Pleše se v Festivalni dvorani, v kavarni Studentskega naselja, v Narod-

siški pred nekaj meseci in se je pokazala tudi na posvetovanju Tribune mladih. Greča na plesiščih, točenje alkohola mladoletnikom in že pijanim, je dajalo povod za grobe pretepe. Plesni učitelji so izgubljali vajeti iz rok, saj so bili nezanimivi s svojo večno četvorko, ki je največkrat pomenila divjanje (Narodni dom). Razne sumljive družbe s še bolj sumljivi-

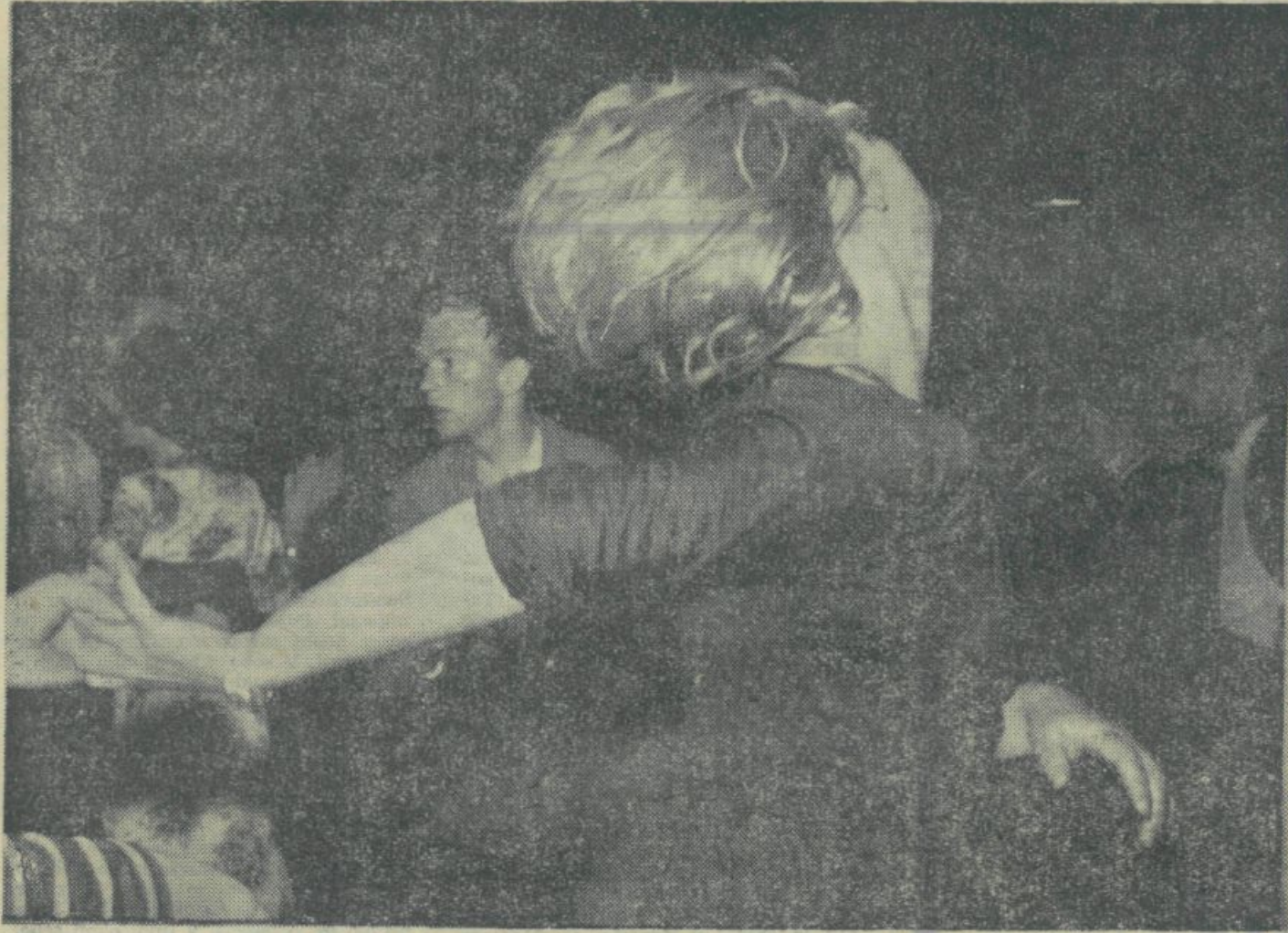
Skupščina na ekonomski fakulteti

Celotno delo skupščine se je odvijalo v smeri, ki jo je nakazal dokaj izčrpen referat. Težišče referata je bilo na še vedno izredno aktualnih vprašanjih študija in študijske reforme. Ponovno se je postavila zahteva po odpravi umetnih pregrad za vpis na drugo stopnjo, zahteva po večji prilagoditvi diplomantov prve stopnje potrebam prakse in zahteva po temeljiti reviziji predimenzioniranih programov za posamezne predmete. Skupščina je pokazala, da študentje, vsaj tisti, ki se ukvarjajo s temi vprašanji, zelo trezno presojuje položaj in gledajo na celotno problematiko z zelo širokih stališč. Jasno je bilo povedano, da ni tragedija, če želi zaenkrat večina študentov nadaljevati študij na drugi stopnji, ker zaenkrat potrebuje naše gospodarstvo tudi veliko ekonomistov s tako izobrazbo in kvalifikacijami. Razprava, v kateri so študentje razpravljali tudi o vprašanjih izrednega tretjestopenjskega študija, o finansiranju študija, o pomanjkanju literature in še o nekaterih vprašanjih, pa je pokazala, da se bo morala študentska organizacija tudi v prihodnjem obdobju še močno angažirati prav na tem področju. Dejstvo, da je osipanje študentov po prvem letniku še vedno okrog 40 odst., med izrednimi celo do 74 odst., pa je zadosti močan argument za to, da se veliko in načrtno dela predvsem s študenti prvega letnika.

Ekonomisti so na svoji fakulteti združili odbore letnikov s sveti letnikov. Skupščina je pokazala, da večini študentov niso jasne funkcije enega in drugega organa, ker so združitev tolmačiti s tem, da oba organa opravljata enako oziroma isto delo. »Svet letnika je organ študentov in profesorjev in opravlja svoje specifične naloge, naloge družbenega organa v letniku«, sta dejala na skupščini dekan prof. dr. Marc in predsednik UO ZSJ Janez Kocijančič. Odbor letnika pa je organ družbeno-politične organizacije študentov s svojimi specifičnimi nalogami. O tem bi kazalo pred dokončno odločitvijo razmisliti, ker se vsiljuje misel, da gre za nemoč organizacije.

In še nekaj ob rob. Decembrski zbor volivcev na fakulteti je bil v marsičem boljši. Morda tudi zaradi tega, ker je bilo manj poročil in več diskusij!

M. K.

Rock and roll (Foto Joco Znidaršič)

razrasli kot bodeča neža. Pretepi na tekočem traku, živinsko pijančevanje (pravzaprav žival, če ni žejna, ne pije), ne najbolj moralno zadržanje razgretih posameznih parov, ki so poleg tega, da že samo »stiskanje« pomeni pretiravanje v plesu, še paša za oči mladoletnikov, so narekovali posvetovanje o mladinskem plesu v Ljubljani, ki ga je organiziral klub »Tribune mladih« pred par tedni. Žal se tega posvetovanja niso udeležili mnogi povab-

nem domu, na Taboru, v Texasu, v Rio. Medtem ko se študentje izživljajo na prvih treh, na vse druge zahaja delavska in vajenska mladina. Potem so še plesi na gimnazijah in študentska brucovanja, ki jih velja posebej obravnavati.

Društva in gostinska podjetja, v katerih režijo so ti plesi, zasledujejo predvsem finančne učinke. Ta splošna ugotovitev je dala povod za živahno razpravo na posvetovanju občinskega komiteja LMS v

vimi moralnimi kvalitetami so »stimulativno« vplivale na mlade ljudi.

»Saj« je ugotovilo posvetovanje, »naša mladina ni pokvarjena, pokvarjeni so le posamezniki, ki rušijo njen ugled. Zato je treba te objestneže pokazati s prstom in jih onemogočiti in prevzgojiti.«

Vse te splošne ugotovitve lahko apliciramo na naše študentske prireditve s plesom. Kolikim neljubim nevšečnostim in kritikam bi se lahko izognili, če bi ples organizirali z malo več srčnosti, s posluhom za zabave in razvedrila študentov. Ne maramo samo golih plesov z nepreštetimi litri in kozarčki; od plesnih prireditev in prirediteljev pričakujemo, da nas bodo zabavali, da nas bodo napolnili s humorjem, ki ga Slovenci tako pogrešamo. Pijana glava še ne daje jamstva, da se je zabavala. Izraz večine naših študentov je želja, da bi študentske prireditve bile organizirane, da bi na njih videli še kaj drugega kot samo pevca pred mikrofonom... Bil sem na prireditvi, družabnem večeru, ki ga je organiziral nek pokrajinski klub. Ni bilo niti najmanj dolgega; prav zaradi zabavnega programa (z minimalnimi stroški). In tistega, ki je preveč pogledal v kozarec in razgrajal, so zunaj ohladili. Brez bunk in klasičnih knock-outov, čeprav je pijanega težko prepričati. Tudi ni bilo gneče, ker klub ni stremel za komercialnimi učinki.

Prvi sadovi posvetovanja Tribune mladih se že kažejo. V Festivalni dvorani sicer res še ni tako kot bi moralo biti, s prepovedjo točenja alkoholnih pijač pa bo ljubljanska »Soča« počasi začela dobivati dobro ime, ki ga je prav zaradi alkohola izgubila.

Blizajo se izpitni roki, počitnice. Za letos smo zaključili z brucovanji in večjimi prireditvami. Pisec tega članka je bil na mnogih izmed teh in priznati mora, da se ni prav preveč dobro zabaval. Vzroke vsakdo takoj vidi: pijančevanje, pretepi, slaba organizacija in astronomske cene.

Mogoče bo kdo ob teh besedah pomislil, da so to le besede zaradi besed... Jasno je, da so to le splošne, ali kakor tudi pravimo, načelne ugotovitve. Če se v jeseni stanje na naših študentskih

SKUPŠČINA NA BIOTEHNIKI:

ZELO SLABO

Javna skrivnost je, da študentska organizacija ne predstavlja tistega, kar bi morala. Mnogokrat se celo sliši, da je to organizacija vodstev, da so »mnenja študentov« izključno mnenja funkcionarjev in da je zato organizacija oddvojena od tistih, ki bi jih morala predstavljati. To je ena plat medalje. Nasprotno trdijo poročila, v katerih je ponavadi vse v redu, še več: večkrat slišimo tudi o kakih revolucionarnih spremembah.

Ni moj namen razpravljati o tem, ali je to res ali ne. Po mojem mnenju je resnica nekje v sredini, rad pa bi spregovoril o skupščini na Biotehniški fakulteti, na kateri sem bil navzoč. Mnenja sem, da so skupščine v veliki meri indikator dela študentske organizacije, da so ravno skup-

ščine tisti organ, ki nam bo odgovoril na zgoraj zastavljena vprašanja.

Skupščina se je pričela z normalno zamudo, ki ji pravimo akademska četrt, vendar to ni važno. Važno za skupščino pa je udeležba in ta je bila zelo skromna. Prisojnih je bilo okoli 40 študentov. Predsednik je podal jedrnat poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da je fakultetni odbor delal v preteklem letu. Iz poročila so bile tudi razvidne smernice za nadaljnje delo. Po poročilu je bila diskusija. Tudi tokrat so študenti — delegati govorili o stvarih, ki so postale že obvezen prispevek v vseh podobnih diskusijah. Skripta, skripta, že 10 let skripta! To so povedali študentje. Mnogo več pa so povedali profesorji. Ne pretiram, če rečem, da je večji del prispevkov k diskusiji na tej skupščini pripadal ravno profesorjem. Veliko pripomb je bilo upravičenih, posebno tiste o zaspanskih in tudi nekaterih smernicah za delo študentske organizacije so bile umestne. Prav bi bilo, da bi jih novi odbor upošteval. Od tega in ostalega dela pa bo tudi odvisna prihodnja skupščina, za katero bi želeli, da bi bila boljša.

Sicer pa drži, da je bilo tisto popoldne zelo prijetno in sončno

ab;

prireditvah ne bo popravilo, bo pač treba o tem še in še razmišljati in nekaj ukreniti. Takrat bomo mi pisali bolj konkretno: ta in ta je bil zadolžen za organizacijo zabavnega programa in se ni niti malo potrudil... Študentska zabava le mora imeti okus po študentih. Zakaj lahko v Beogradu ali Zagrebu in drugod po svetu študentje prirejajo največje in najbolj zanimive predstave in piese, v Ljubljani pa jih ne moremo ali ne znamo?

Iz Festivalne dvorane se bodo obiskovalci verjetno v letnem času preselili na plesišče v Križankah. Plesni učitelji in mojstri bodo morali poskrbeti, da tudi na prostem plesi ne bodo le sami sebi v namen, temveč oblika vzgoje in sredstvo, s katerim se vzgaja mladina.

—de—

Tribuna — glasilo Zveze študentov
— Izdaja Univerzitetni odbor ZSJ —
Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Stane Cehovin; glavni urednik Niko Tičar — Uredništvo in uprava, Tribuna Poljanska 6/II, telefon 30-123 — tekoči račun 600-14/3-567 — Letna naročnina 400 dinarjev, posamezni izvod 30 din — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Tisk: CP Delo, Ljubljana. Tomšičeva 1. tel. 23-522

tribuna

PP-17